

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „Koroški Slovenec“, Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov: pol. in gospod. društvo, Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

**List za politiko,
gospodarstvo in prosveto**

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 15 grošev. Stane četrtletno: 1 S 50 g; letoletno: 6 S — g. Za Jugoslavijo četrtletno: Din. 25.—; letoletno: Din. 100.—.

VABILO

na

izredni občni zbor

Političnega in gospodarskega društva za Slovence na Koroškem, ki se vrši v četrtek, dne 2. oktobra 1930 ob 10. uri dopoldne v društvenih prostorih v Celovcu.

Dnevni red:

1. Organizacijska vprašanja.
2. S I u č a j n o s t i.

Opomba: Predlogi članov se morajo vsaj 8 dni poprej vpsolati pismenim putem društveni pisarni. Dostop k občnemu zboru je dovoljen samo društvenim članom, ki se izkažejo s člansko izkaznico.

K obilni udeležbi vabi načelstvo.

Šesti manjšinski kongres.

Ko je vsled mirovni pogodbi toliko Nemcev prišlo pod tuje države, se je pri njih rodila želja, da se najde mesto, kjer bi se zagovarjale njihove pravice in najde način, kako bi Nemci povsod tam, kjer so v manjšini, kljub temu mogli nadaljevati svoje narodno-kulturno življenje. Mesto, kjer naj se zagovarjajo pravice manjšinskih narodov, so manjšinski kongresi, in način ali oblika, kako bi tudi manjšine mogle živeti svoje narodno življenje, so narodno-kulturne samouprave ali avtonomije. Oboje je našlo v Evropi velik odmev. Začeli so se kongresi in začelo se je delo za avtonomije. Medtem ko je zamisel avtonomije prodrla na Estonskem in Litvanskem, je pa ravno od naroda, ki je to misel prinesel, dobila hud udarec. Izgleda namreč, da Nemci pač znajo zahtevati avtonomijo za nemške manjšine, a ne morejo je dati niti eni manjšini v svojih državah, kakor se kaže ravno pri nas na Koroškem. Pod posebnim nemškim pritiskom je prvi manjšinski kongres sklenil, naj se dela na to, da se manjšinam da kulturna avtonomija in sedaj po šestih letih se pa izkaže, da ravno del nemškega naroda zavrača uresničenje take avtonomije, kakor jo hočejo kongresi. Za kongrese in posebej še za nemške člane kongresa je to hud udarec, kar se je posebno letos splošno pokazalo, ker so se najrazličnejši zastopniki zanimali za stanje vprašanja naše avtonomije in se čudili dvoičnemu postopanju dela nemškega naroda.

V splošnem pa je šesti kongres evropskih manjšin velikega pomena. Pokazal je svojo moč, ki še vedno raste, pokazal, kako nevarno je za evropski mir nerešeno manjšinsko vprašanje in da hočejo pri preureditvi Evrope biti manjšine zraven.

Tri nove manjšine: Baski iz Španije, Rumuni iz Jugoslavije in Litvanci iz Nemčije so pristopile. Tudi letošnji kongres je vodil z vso spretnostjo Slovenec dr. Vilfan, ki je v svojem otvoritvenem govoru obžaloval, da zastopniki manjšin iz Jugoslavije niso dobili potnih listov za Ženevo, kar je pa takoj drugi dan preklical, ker je bilo prvo netočno. (Vsled boleznj g. dr. Krafta se je nemški zastopnik dr. Grassl zakasnil. — „K. Tagblatt“ je seve zagrabil za delo, a še neresnice do danes ni popravil.) Na dnevnem redu je bilo letos samo troje poročil, a vsako zelo važno, kar se je pokazalo na splošnem zanimanju.

Prvo poročilo je bilo pregled o stanju evropskih manjšin. Žal še poročila posameznih manjšin niso bila dotiskana, kakor je bilo prej nameravano. Iz poročil sledi, da živi v Evropi razun Rusije 40 milijonov ljudi kot manjšine. Te manjšine so v 15 evropskih državah in pripadajo 13 evropskim narodom. Vse manjšine — razun par — imajo svoje matere, večinske države, tako da isti narod živi deloma kot večina, deloma kot manjšina. Z velikim povdankom je poročevalec gen. tajnik dr. Ammende govoril o dvoičnosti nekaterih narodov: kar zahtevajo za svoj narod v tujih državah, tega nočejo dati tujim manjšinam v svojih državah — „iz napačno razumevanih državnih ozirov“ (kar se je nanašalo posebno na Avstrijo, kakor je sledilo iz poznejšega pogovora). Posebna pomešanost narodov se kaže v srednji Evropi: Avstrija ima 3 manjšine, Čehoslovaška 5, Poljska 6, Rumunija 6, Jugoslavija 3 itd. Iz tega sledi, da ni mogoče manjšinskega vprašanja rešiti s popravo meja, ampak edino z medsebojnim sporazumom, in da je manjšinsko vprašanje zadeva cele Evrope — in zato spada v področje Društva narodov, ki je zato tudi postavilo prve določbe o zaščiti manjšin. Nato pride poročevalec na posamezne načine zatiranja narodnih manjšin v raznih državah: očitno in javno priznana zatiranje; prikrito, v besedah zaščita, v dejanju pa zatiranje; odrekanje obstoja manjšine, gospodarsko in kulturno zapostavljanje itd. Vse to ne zadeva samo manjšin, ampak tudi matere narode in zato je zatiranje manjšin največja ovira za sporazum med državami in največja nevarnost za mir v Evropi. (To se ravno sedaj vidi, ko Italija strelja in zapira mlade Slovence v Trstu, kar je tudi na kongresu povzročalo splošno ogorčenje nad Italijo in globoko sočutje z ubogimi žrtvami.)

Poldrugi dan je razpravljala kongres o zvezi evropskih držav — o Panevropi. Vsled splošne gospodarske krize se vedno bolj čuti potreba, da se vse države združijo. Zato je francoski zunanji minister Briand predlagal ustanovitev take zveze. Pri tem pa ne omenja najvažnejšega, da se mora namreč najprej rešiti manjšinsko vprašanje, in šele potem, ko so medsebojni spori poravnani, je mogoče misliti na to, da se ustanovi zveza. Brez sporazuma narodov ni mogoče sporazuma držav, to je bil odmev razprav. Ker se je pri Društvu narodov dne 8. t. m. že začela razprava o taki zvezi držav in je zato ničmanj ko 27 zunanjih ministrov prišlo v Ženevo, je kongres sklenil Briandu poslati pismo, v katerem ga opozarja, da je predpogoj Panevropije rešitev manjšinskega vprašanja in ga zato prosi uvaževanja tega vprašanja v razpravah Društva narodov.

Važen korak naprej v manjšinskem gibanju je bila tretja točka dnevnega reda: Razvoj narodnih skupnosti med evropskimi narodi. Vsled važnosti zadeve je govoril o tem predsednik dr. Vilfan sam. Raznoličnost narodov in njihovo medsebojno vplivanje drugega na drugega je povzdignilo Evropo na tako visoko kulturo in jo vedno pomlaja. Za ohranitev in razvoj te kulture je potreba ohranitve in podpore posameznih narodov. Narodno vprašanje odločilno vpliva na kulturni razvoj vsakega naroda. Vsled teh dejstev naj se združujejo posamezni narodi v narodne skupnosti, da pripomorejo tem več k povzdigi svoje in s tem splošne mednarodne kulture. V to naj se skušajo posamezni narodi, četudi živijo v raznih državah, deloma kot manjšine, deloma kot večina, ustanoviti narodne skupnosti z namenom kulturne povzdige. Pri tem mora vsak del popolnoma varovati svoje dolžnosti napram svojim državam. Z ustanovitvijo takih skupnosti bo storjen velik korak naprej za spravo med narodi. Že med

govorom je bil predsednik pogosto prekinjen s splošnim odobravanjem, ob koncu pa je žel dolgotrajno ploskanje. Splošno je vladalo prepričanje, da bo države minul strah pred iredentno, da bo izginila nezaupnost do manjšin, ako se posreči izpeljati narodne skupnosti. Na razne države razcepljeni narodi bi imeli očitno svojo kulturno skupnost, ne čutili bi več razcepljenosti, vsak del bi z veseljem dajal svoji državi, kar ji gre, države bi bile vsaj od te strani obvarovane vojne: narodi in države bi imele svoje koristi od tega. Bil bi to v resnici največji korak naprej k pomirjenju Evrope.

Potek celega kongresa je nanovo utrdil vse zastopnike v prepričanju, da jim je kongres potreben, da je edino in najmerodajnejše mesto za uspešno zagovarjanje manjšinskih pravic, da bodo države vedno manj mogle iti mimo in preko njega, ampak da ga bodo morale uvaževati in prenehati z omalovaževanjem in nemoralnim zatiranjem svojih manjšin. Enakovredne, zadovoljne manjšine so najboljša opora vsake države in najboljši pripomoček v dosegu dobrih odnošajev s sosednimi državami.

Italijanski barbarizem.

Fašizem si je z ustrelitvijo v hrbet štirih Jugoslovanov postavil nov spomenik, ki ga z zgražanjem in protesti „občuduje“ vsa Evropa. In fašistični tisk je padel že tako globoko, da pozdravlja obsodbo izrednega sodišča. Že več nevenljivih spomenikov si je postavil fašizem usmrtilcev Vladimirja Gortana, otoki Lipari, Ponza itd., na tisoče Jugoslovanov v tržaških ječah, in ni še dosti trpljenja in groze, zakaj „rezerviran je še drugi svinec za druge hrbte, ki ga bodo tudi dobili“. Sledijo nove aretacije, ječe se polnijo z nedolžnimi žrtvami in javljen je nov proces. Gre za drugo skupino 87 obtožencev, ki je bila ločena od prve skupine in je tudi grešila proti varnosti države.

Fašizem je ustvaril pravi pekel onim, ki nočejo podpirati njegov rabeljski posel — zakaj umorov se poslužujejo države samo tedaj, kadar nekaj ni v redu — in napovedal iztrebilno vojno vsemu neitalijanskemu na italijanski zemlji. Zaprte so slovenske šole, knjižnice in prosvetni zavodi. Prepovedana je slovenska molitev v cerkvah. Zabranjena je slovenska knjiga. Poitalijančena so slovenska krajevna imena. Slovenski jezik je brezobzirno tlačen. Slovenska inteligenca je od fašističnih teroristov iztrebljena ali pa umira v italijanskih ječah in taborih za internirance na oddaljenih otokih. V teku 8 let je šlo nad 20.000 Hrvatov in Slovencev skozi italijanske ječe, kjer so jih mučili na najhujši srednjeveški način. V teh 8 letih so fašistične tolpe pomorile 2172 Jugoslovanov. In da bi se to, kar je še ostalo, bilo tudi najbolj mirnega narodnega dela, si izmišlja fašistična justica veleizdajniške procese in preliva slovensko kri. Fašistični režim se ne more obdržati brez nasilja in streljanja. Mussolini je določil — obsodba je bila že v Rimu pripravljena — zverinske obsodbe z namenom, da preplaši italijanski in neitalijanski narod in da zlomi njegov odpor proti fašizmu. Dočim Italija ni preganjala požigalcev Narodnega doma v Trstu, požigalcev in roparjev 3200 hrvatskih in slovenskih šol, otroških vrtcev, čitalnic in društvenih domov, uničevalcev 14 slovenskih listov in tiskarn in morilcev nesrečnih Jugoslovanov, prisiljenih živeti pod italijansko vlado, kaže naenkrat tako strogost, kakor da bi bili temelji italijanske države omajani. Mussolinijeve metode povsem odgovarjajo boljševiskim metodam, metodam ljudi, s katerimi se je družil nekoč, ko še ni bil vse-mogočen, marveč priprost delavec.

Obsojenci so dejanje priznali. In to je bilo tudi edino, kar je služilo za podlago obsodbi. Sodstvo kulturne Evrope pa se ne zadovoljuje s priznanji samimi, ki so bila v tem slučaju v teku mesecev v rimskih zaporih gotovo izsiljena z mučenjem, temveč išče dokazov, ki so v tem procesu manjkali. Ne more se obsojence imenovati zločince, ker so imeli vsi dobre službe in njih dejanja niso imela namena, da bi se okoristili, tudi niso morili po nagonu, pač pa so bila dejanja posledica ljubezni do svoje domovine in preganjanega materinskega jezika in svojega naroda. Fašisti so jim sami pokazali pot. Posnemali so to, kar so delali fašisti v dobi fašistične revolucije, ko so goreli slovenski društveni domovi in so bili politični umori na dnevnem redu. Zakaj je moralo bežati iz države celo 16.000 Italijanov? Ker bi jih drugače zadela enaka usoda kakor Mateottija. Tako ustvarja fašizem jugoslovanske narodne mučnike. Fašisti sejejo nevarno seme, ki klije počasi, a ko enkrat zraste, postane lahko ravno njim usodno. Usmrtitev štirih mladih borcev za svobodo bo dala iredentističnemu pokretu v Italiji nov polet. Če niso delne posledice že tu. Zakaj širijo se vesti o mobilizaciji štirih letnikov v gornji Italiji. Po francoskih vesteh so vse čete v strog pripravljenosti za takojšnjo koncentracijo ob jugoslovanski meji. V Italiji vlada velik strah, da bi v Julijski Krajini izbruhnila revolucija, ker je ogorčenje prebivalstva doseglo vrhunec.

Ves evropski tisk, tudi drugače Italiji prijazni, se je zavzel za uboge žrtve režima in dvignil ogorčen protest. Pravi, da je Italija sprejela ves barbarizem, kar ga je še strašilo po Evropi, in ga spravila v sistem, ki se imenuje fašizem. Londonska „Tribuna“ pravi: Obtoženci pripadajo tisti kategoriji teroristov, ki so vedno vživali simpatijo liberalnega javnega mnenja, in kojih somišljeniki so položili temelj svobodi in neodvisnosti Italiji. Zločin, zaradi katerega so ti mladeniči umrli, je točno isti, radi katerega Oberdank vživa slavo. Proti sistematičnemu raznarodovanju in tlačenju sonarodnjakov ni drugega orožja kakor veleizdaja. Teroristi so ravnali napram fašizmu tako, kakor je svoj čas ravnala Italija proti Avstriji. In fašizem se je obnašal napram obsojencem, kakor je Avstrija ravnala svojčas napram Italijanom. — Bivši italijanski poslanec Turati piše v „Le Peuple“: Atentat na „Popolo di Trieste“ je pripisovati gotovim fašistom. Kajti znano je v Italiji, da se fašisti poslužujejo metode, da organizirajo zločine, ki jih potem npr. pripisajo svojim nasprotnikom, da izzivajo in opravičijo svoja nasilja. Priznanja so bila obtožencem izsiljena, zakaj mi vemo, da je fašizem uvedel prav znanstveno metodo mučenja, ki se uporabljajo danes v italijanskih ječah napram političnim osumljencem, tako da se je do danes še vsakemu posrečilo iztrgati priznanje. In naravno je, da se obtoženci na razpravi ne upajo preklicati svojih izpovedb v upravičeni bojzani, da ne bodo mučeni še hujše. Človek je lahko nasprotnik vseh nacionalizmov. Tudi mi smo to; toda treba je ločiti med nacionalizmom iredentistov, ki skušajo braniti svoj narod, in med nacionalizmom raznarodovalcev. — Italijanski begunci so izdali sledeči proglas na kulturne narode: Z gnusom smo zaznali vest o izvršeni smrtni kazni, izrečeni po italijanskem sodišču za zaščito države, ki je še enkrat poteptalo čast Italije, ki je pod svojim prejšnjim režimom odpravila smrtno kazen. To sodišče je izpostavljeno gnusu vsega mednarodnega javnega mišljenja zaradi svojega prekega sode, ki ne pozna jamstva, kakršno daje redno sojenje. Ta sistem je posebljen sistemu črnih srajc, ki delajo po nalogu fašistične vlade. To so dejstva, ki izzivajo upor drugih proti nečloveškemu barbarstvu, tiranskemu fašizmu, ki je za vse to odgovoren. Osrednji odbor italijanske lige za zaščito človeških in državljanjskih pravic opozarja še enkrat na opasnost, ki preti mednarodnemu miru in civilizaciji zaradi pritiska, ki ga izvršuje fašizem v državi tako na italijanski element, kakor tudi na manjšine drugih narodnosti.

Da je dala evropska javnost duška svoji ogorčenosti nad justičnimi umori, Italiji ni po volji. V svoji brezmejni predrznosti in nadutosti so protestirali italijanski poslanci v Varšavi, Pragi (celo dvakrat), Bratislavi in na Dunaju proti pisanju neodvisnega tiska. Dobili so seveda povsod primerne odgovore.

V jugoslovanskih mestih in v Pragi so se vršile žalne manifestacije, ki so potekle mirno.

V Bratislavi postavijo Čehoslovaki ustreljenim Slovencem celo spomenik. Sploh je Jugoslavija, ki v svoji miroljubnosti noče izzivati, sprejela vest o usmrtni z junaškim samozatajevanjem. V Italiji je vse jugoslovansko prebivalstvo okoli Trsta in na prejšnjem Primorskem brez dogovora priredilo tiho in učinkovito žalno manifestacijo. Vsi možje, žene, starčki in otroci so zapustili svoja stanovanja in odšli na prosto in v gozdove. Tam so tiho jokali in obljubili, da 24 ur ne spregovore nobene besede, da na ta način počaste spomin na nesrečne žrtve. Celó noč so ostali na prostem, zjutraj pa šli vsi k cerkvenim opravilom. Za tem je bilo aretiranih preko 1000 Slovencev, da skoro ni slovenske družine, da bi ne imela enega ali več družinskih članov v zaporu.

„Kri usmrčenih pa ni bila prelita zaman, zakaj v Jugoslaviji je gotovo utrdila prepričanje, da more samo enotna Jugoslavija odkupiti tuje grehe, storjene na jugoslovanskem narodu,“ tako piše „Narodna Politika“.

POLITIČNI PREGLED

Dr. Schober o Panevropi. Za Briandom je povzel besedo tudi naš zvezni kancler dr. Schober, ki je dejal: Mnogo vlad je izrazilo mnenje, da se morajo pobude podvzeti v prvi vrsti na gospodarskem polju. Nihče nima za to večjega razumevanja kakor ravno Avstrija, ker smo bili preje z 10 drugimi narodi združeni v enotnem gospodarskem ozemlju in ker smo zaradi razdelitve tega ozemlja, ki se lahko označi kot nekaka Panevropa v malem, največ trpeli, kakor smo bili sploh zaradi neugodno izpeljanih razmer najbolj udarjeni. Avstrija je zato z odkritim zadoščanjem pozdravila pobudo francoskega zunanjega ministra, za katero mu izreka svojo zahvalo. Za izvedbo načrta prihajata po njegovem mnenju v poštev dve poti. Prva vodi do poizkusa združitve vseh ali skoro vseh evropskih držav v enotni gospodarsko-politični akciji, n. pr. za ukinitve izvoza in uvoza, za splošno znižanje carin itd. Ne dvomi, da bi tudi ta pot vodila do cilja, vendar pa je dolga in bo potrebovala mnogo časa. Po mnenju avstrijske vlade gre za to, da se nove metode, če se že ne morejo uporabiti za vso Evropo, najprej poizkusijo tam, kjer silijo k temu enake razmere in med seboj izpopolnjuje se potrebe. Ako se bodo take trgovinsko-politične akcije, omejene na več skupin raznih držav, izvedle z uspehom, bo potem mogoča medsebojna zveza teh skupin v kratkem času. Ta druga pot k Panevropi, ki se lahko imenuje organska (prirodno rastoča) in sintetična (sestavljena), ima po mojem mnenju mnogo več upanja za bližnji uspeh. Med tem se je več naših sosednih držav odločilo iti po novih potih gospodarskega sodelovanja. Tem nameram se ne sme pripisati noben politični značaj. To bi bila največja pogrška in kompromitirala (osramotila, odkrila slabosti) vso akcijo. V resnici gre za to, da se sklenejo novi dogovori med vzhodnimi agrarnimi izvoznimi državami in njihovimi bližnjimi in daljnimi sosedmi, ki bi prevzeli poljedelske izvozne prebitke. Sodelovanje agrarnih izvoznih držav je primer te nove poti kot politični in gospodarski sporazum med državami z enakimi interesi. Na ta način bi se pripravila Panevropa. Avstrija, ki je kljub dosedanjim gospodarskim težkočam bila ena najboljših odjemalcev svojih sosedov, je z veseljem pripravljena udeležiti se takih pogajanj ter pričakuje, da bo iz njih nastal za vse udeležene države boljši gospodarski položaj in obenem za vso Evropo izhodišče in osnova za izvedbo velike ideje Brianda. Kanclerjev govor so delegati odobrvali, ker je pokazal nove smernice k ustvaritvi Panevrope. Iz tega pa tudi sledi, da se Avstrija približuje agrarnemu bloku Male antante, kar je edino pametno.

Avstrija. Izvolitev Starhemberga za voditelja Heimwehra je v pariških političnih krogih povzročila vznemirjenje. Pariško časopisje opozarja na ozke zveze med Starhembergom in nemškimi narodnimi socialisti in da izvolitev nikakor ne bo doprinesla k ustaliti notranjepolitičnega položaja. Gotovi politiki trdijo, da ima Starhemberg namen ustvariti ozko sodelovanje med Heimwehrom in Hitlerjevci. Pričakovati je, da Starhemberg ne bo olajšal naloge onim, ki hočejo državo obvarovati meščanske vojne. — Zvezni kancler dr. Schober bo posetil Prago. Obisk ima v prvi vrsti namen, da se pospešijo češkoslovaško-avstrijska

trgovinska pogajanja, ki so sedaj na mrtvi točki. — Zvezna železnica, ki menda še nikdar ni izkazovala prebitka, ima svoje posebne tajne fonde, iz katerih si bašejo žepe razne vplivne osebe okrog ravnateljstva. Tega tajnega sklada so se posluževali tudi posamezni člani načelstva. Iz tega sklada se je plačala tudi oprema stanovanja za sorodnika glavnega ravnatelja. Zadeva teh tajnih fondov že nekaj časa razširja zelo neprijeten duh in bi bilo v interesu javnosti, saj doplačuje zveza železnici iz javnih sredstev, da se gre zadevi do dna in prime ljudi, ki so se okoriščali na škodo države.

Državnozborske volitve v Nemčiji so se vršile dne 14. t. m. Najbolj so napredovali narodni socialisti, za njimi komunisti in centrum. Vse druge stranke so nazadovale, razen bavarske ljudske stranke. Do sklepa uredništva so znani sledeči rezultati: socijaldemokrati 143 (prej 153), narodni socialisti 107 (12), komunisti 76 (54), centrum 68 (61), nemški nacionalci 40 (73), nemška ljudska stranka 25 (44), državna stranka 22 (25), gospodarska stranka 22 (23), bavarska ljudska stranka 17 (17), ostalih 6 manjših strank 44 mandatov. Na več krajih je prišlo do spopadov in je bilo okrog 5 mrtvih, več ranjenih in okrog 500 aretiranih. Težko je reči, kako bo sestavljena nova vlada.

Društvo narodov. Svet Društva narodov je pričel zasedati 8. t. m. in enajsta skupščina Društva narodov 10. t. m. Svet je razpravljal o poročilu mandatnega odbora o položaju v Palestini. Poročevalec je prosil angleško vlado, da naseljevanje židov zopet dovoli, da se odstrani sedanje nezadovoljstvo židovskega prebivalstva v Palestini. Franciji se je čestitalo k njenim uspehom v Siriji in Libanonu. Sprejeto je bilo Briandovo poročilo o delu komisije za duševno sodelovanje. Predlaga poseben odbor, ki bi se sestajal štirikrat na leto. Poročilo v vprašanju formalnosti pri vpisovanju v nemške manjšinske šole na Poljskem je bilo sprejeto, ker se je s poljsko vlado dosegel sporazum. Ravnotako je prišlo pozneje do sporazuma radi straženja železnic na saarskem ozemlju. Francija odpokliče vojaščino, zato pa pomnoži orožništvo. Drugi dan je poročal Briand o odgovorih na vprašanje o Panevropi. Načelno so se izrekle vse države za Briandov načrt. Izvolila se je posebna komisija, ki je sestavila poročilo, ki se je predložilo skupščini Društva narodov. Na prvi seji skupščine je bil za predsednika izvoljen romunski poslanik v Londonu, Titulescu. Govorec o splošnem položaju, je Briand izjavil: Zagrizel sem se v misel, da ne sme priti do nobene vojne, dokler bom živel in delal. Ako se bodo pojavile težkoče, jih bomo uredili z mirom in potom mira. Za tem je poročal Briand o delu za Panevropo. Njegova izvajanja so žela viharno odobravanje. O tem vprašanju so govorili tudi vsi drugi načelniki delegacij, med njimi dr. Schober, katerega izvajanja prinašamo posebej.

Indija. Poroča se, da so indijski nacionalisti stavili sledeče zahteve: 1. Popolno nacionalno vlado, ki je odgovorna narodu in ima popolno finančno in gospodarsko kontrolo, kakor tudi kontrolo nad obrambno silo. 2. Neodvisno raziščišče ima odločiti o vseh angleških zahtevah in koncesijah, katere se zdijo narodnim voditeljem nepravilne; 3. Izpustitev političnih ujetnikov, ki niso storili nobenih nasilnih dejanj, in vrnitev njihovega konfisciranega imetja. 4. Ukinitve izrednih odredb. 5. Sestava vseindijske konference in zastopstvo Indije na njej in ima izvršiti šele po popolni ureditvi teh predpogojev. Nacionalistični voditelji so bili pripravljeni, da se ukine pasivni odpor samo potem, če se sprejmejo ti pogoji. Podkralj pa je izjavil, da so ti pogoji nesprejemljivi in tako so se pogajanja prekinila.

Politične vesti. Že ped 1. septembrom je delavstvo v Budimpešti prijavilo obhod po mestu. Vlada je obhod prepovedala in izjavila, da ga bo preprečila. Delavstvo pa je izjavilo, da pojde kljub prepovedi na ulice. Zbralo se jih je ta dan okrog 15.000, ki so metali kamenje v cestno železnico, pobijali šipe in nekatere vozove celo prevrnili. Demonstranti so prevračali avtomobile in tovarne vozove, napadali vile ter jih plenili. Vmes je posegla policija in vojaščina z oklopnimi avtomobili ter napravila red. Ubite so bile 3 osebe, 40 težko in okrog 350 lažje ranjenih. — V zadnjem času je bil v Budimpešti aretirani neki tovarnar, ki je vodil komunistično propagando in bil v zvezi s

sovjeti. Pripravljala je revolucijo. Zdaj bo delala revolucijo za zamreženimi okni. — Revolucionarni pokret v Argentini je končal z uspehom vstavev. Vojska generala Uriburu je zasedla glavno mesto in predsednik vlade Irigoyen je moral podati ostavko, kar je storil tudi njegov namestnik Martinez. Vlado je prevzel general Uriburu. Revolucija je stala preko 1000 človeških žrtev. Nad celo državo je bilo pozneje proglašeno obsedno stanje in več oseb obsojenih na smrt. — Volitve v poljski sejm se vršijo 16. in v senat 23. novembra. Pilsudski je pustil v zadnjem času zapreti vse poslance opozicije, ker se boji manifestacij proti diktaturi. Pilsudski opravičuje aretacije s tem, da so vsi zaprti poslanci izvršili kazniva dejanja v času, ko so bili še poslanci. Pet opozicijskih strank se je združilo v volilni blok s skupno kandidatno listo. — Mednarodna Law Association je na svojem zasedanju v New Yorku sprejela predlog, da se pozove Društvo narodov, naj ustanovi stalen manjšinski odbor v svrhu boljše zagotovitve varstva narodnih manjšin. Posebna naloga tega odbora naj bi bila preiskovanje, v koliko se pravice manjšin v raznih državah na prikrit način omejujejo s splošno zakonodajo. — Zastopniki Male antante so se posvetovali v Ženevi tudi glede agrarnega bloka in sicer hočejo pritegniti v blok tudi Avstrijo in Madžarsko. Obe državi se nameravata povabiti na agrarno konferenco, ki se ima vršiti še letos. Prej pa je treba priti na jasno z obema državama. Tozadevno se bo stopilo v stik z dr. Schobrom že sedaj, dokler biva že v Ženevi.

DOMAČE NOVICE

Prihodnji številki priložimo položnice za vplačilo naročnine za zadnje četrtletje 1930. Prosimo pa obenem, da bi se premožnejši naročniki pri tej priliki spomnili tudi tiskovnega sklada.

Plebiscitne proslave. Slavnostna seja deželnega zbora z ozirom na 10letnico plebiscita bo 10. oktobra dopoldne. Predsednik deželnega zbora Lukas bo imel spominski in slavnostni govor. Dne 11. oktobra dopoldne se deželni zbor zopet sestane, da sprejme zakone, ki so predvideni na 10letnico glasovanja, kakor imenovanje trgov in mest.

Kulturna in šolska avtonomija Nemcev v Jugoslaviji. V slovenskih listih čitamo: Glede na lojalno državljansko in podaniško pripadnost nemške manjšine v Jugoslaviji je jugoslovanska vlada sklenila uvesti nekaj novih ukrepov nasproti nemški manjšini, ki predstavljajo važen dogodek v odnošajih jugoslovanske države do manjšin, posebno v odnošajih do nemške manjšine; izenačenje v vseh državljanskih pravicah je načelo, ki ga današnja vlada natančno izvaja ne samo nasproti lojalnim državljanom, nego tudi proti vsem inorodnim elementom, ki so lojalni. Ravno to bo brez dvoma služilo intenzivnejšim prijateljskim (?) odnošajem med Jugoslavijo in Nemčijo. Odstranjevalo bo vzroke vseh morebitnih nesoglasij, do katerih je preje prišlo, posebno za časa prejšnjih parlamentarnih režimov v vprašanju tretiranja nemških narodnih manjšin v Jugoslaviji. Vlada generala Petra Živkoviča v nasprotju z dosedanjim praksom uvaja v narodnem in kulturnem življenju nemške narodne manjšine princip tolerance in priznavanja nemške narodnosti na ta način, da bodo to vprašanje reševali roditelji sami, v kolikor bo prišlo do sporazuma med šolskimi oblastmi in starši. Določene so komisije, katere bodo tvorili dva zastopnika šolskih oblasti in dva zastopnika manjšinskih staršev. Določena je ustanovitev analfabetskih tečajev z nemškim učnim jezikom, toda pod pogojem, da se pouk istočasno vrši tudi v narodnem jeziku. Glede ljudskošolskega pouka je določeno, da se v šolah nemške narodne manjšine zaključno z drugim razredom ljudske šole vrši samo v nemščini, od tretjega razreda naprej pa se uvaja poleg nemščine kot obvezen tudi jugoslovanski narodni jezik. Da bi se doseglo izenačenje med obema jezikoma v poznejših razredih ljudske šole, se bo uvedel intenziven pouk. Vlada generala Živkoviča je nadalje izdala odlok, da se nemška manjšinska kulturna organizacija „Schwäbischer Kulturbund“, ki je bila prepovedana in katera prepoved je veljala do danes, dovoli in da sme nadaljevati s svojim delovanjem pod pogojem, da

se ta manjšinska kulturna organizacija bavi izključno s kulturnim delovanjem, izogibajoč se političnih in obče vseh tistih momentov, ki bi mogli v katerikoli obliki kreniti s programske poti, ki je določena v pravilih, potrjenih po naših pristojnih oblasteh. V nizu takih reform bo dovoljeno otvoriti privatna učiteljišča nemške narodne manjšine s pravico javnosti. Odlok vlade bo brez dvoma naletel prizrčen in dober sprejem ne samo v vrstah nemške narodne manjšine, nego tudi v Nemčiji. — Pa naj si Jugoslovani nikar ne domišljujejo, da se bo vsled tega naš položaj kakorkoli zboljšal. Nemce je treba poznati.

Zavod in gospodinjski tečaj pri šolskih sestrah v Št. Rupertu. Častite šolske sestre v Št. Rupertu pri Velikovcu sprejemajo v svoj zavod deklice, ki obiskujejo ljudsko ali glavno šolo v Velikovcu. Krščanski starši, če hočete videti svoje hčerke v dobrih rokah, v varnem zavetišču in jim nuditi poleg zunanje izobrazbe tudi srčno vzgojo, tu se vam nudi najugodnejša prilika! Gospodinjski tečaj v istem zavodu se začne začetkom novembra. Prijave naj se vpošljejo na č. vodstvo vsaj do srede oktobra.

Bekštanj—Ledince. (Sadovi plebiscitnih slavnosti.) Mnogi našinci se pritožujejo, da so vzdajnih tednih postale razmere precej podobne časom po plebiscitu. Zopet namreč se sliši, kakor tedaj, prav nizkotno in prostaško zmerjanje slovenskega ljudstva in slovenske besede in to iz ust ljudi, ki hočejo veljati v naši okolici za prve, za komandante v političnem in gospodarskem oziru. Seveda se temu vzgledu magnatov pridružujejo tudi manjši duhovi. Ni čuda, ker smo imeli v zadnjih tednih dosti plebiscitnih slovesnosti, na katerih so navduševali različni „govorniki“. Poleg starih psov, ki jih po plebiscitu res ni manjkalo, so iznašli sedaj še nove. Kjer se ženiijo zlobnost, neumnost in alkohol, ne moremo pričakovati kaj boljšega. Toda enkrat bodo usahnili tudi ti alkoholisti studenci, ki se izlivajo iz raznih fondov in bo zopet mir, kakor je vedno tedaj, če je gotova celovška klika na suhem. Potem je suša tudi na deželi. Sicer so pa naši ljudje tudi sami krivi. Zakaj pa zahajajo v hiše, kjer se jih zmerja, kjer sicer ne smrdi slovenski denar, pač pa slovenska beseda. Saj imamo tudi svoje ljudi, ki nam nudijo ravno isto kakor ti ljudje; imamo tudi politične nasprotnike, ki so vsaj toliko dostojni in pametni, da naš osebno ne žalijo. Le žival leti iz nevednosti v mesnico tistega, ki jo kolie.

Žitara vas. (Občinska seja 7. IX. 1930.) V domovinsko zvezo se sprejmeta Kordeš Fr., posestnikov sin na Proboju, in Tišler Gregor, pomožni delavec v Kršni vasi. Markovic Neži se dovoli mesečna ubožna podpora v znesku 25 S. Nadalje se dovoli mesečna ubožna podpora v znesku 10 S Sadnik Heleni v Zagorjah. Siroti Tereziji Tancer se dovoli znesek 10 S kot oskrbovalni prispevek. Prošnja Štampaha Filipa glede stanovanjske zadeve družine Cim-paser se s pripombo odkloni, da ima dotični vložiti utemeljeno pismo prošnje. Prispevek k bolniškim stroškom za slepo Repnik Heleno, ki se nahaja v zavodu slepcev v Celovcu, se z utemeljitvijo odkloni, ker predvideva premoženje njenih staršev možnost kritja teh stroškov. Glede veselice davka se sklene, da se naj v prihodnje ravna po predpisih v „K. Gemeindeblattu“. Prošnja za podelitev službe občinskega sluga se prečita in se sklene, da se kot občinski sluga nastavi Tacol Franc z mesečno plačo 50 S. Obenem se mu poveri delo na občinskih potih in cestah. Občinskemu tajniku se dovoli prispevek za stanovanje v znesku 10 S na mesec. Ker je struga Bele nujno potrebna regulacije, se sklene sestaviti deputacijo, ki se odpošlje k deželni vladi, da intervenira za takojšnjo rešitev te nujne zadeve. Ako je na razpolago denar za marsikatero nepotrebno podjetje, čemu se ne bi prispevalo tam, kjer je sila največja. Kajti, ob priliki ponovne poplave, se lahko pripeti, da se razdere struga, po kateri teče voda, ki žene najmanj 25 domačih in mutnih mlinov in poleg tega bi bila odvzeta tudi vodna sila za pogon gospodarskih strojev.

Borovlje. V dneh 6. in 7. sept. se je vršila tukaj velika športna prireditve, kateri je bil naslov „Abstimmungs-Turnen“. Že tedne poprej se je vabilo na to z velikimi dvojezičnimi lepaki. Kakor se je pokazalo, je izšla cela prireditve od soc. dem. strani ter se iste nemški nacionalci takorekoč niso udeležili. V soboto

zvečer je bila napovedana bakljada po trgu, ki pa se ni mogla razviti po programu, ker je ob isti uri vtila strašna ploha. Sele okoli 9. ure zvečer se je vršilo na glavnem trgu zborovanje, pri katerem se je govorilo o pomenu glasovanja. Drugi dan navrh je bil obhod po trgu ob precejšnji udeležbi, pri katerem so sodelovale tri godbe, in sicer boroveljska, iz Železne Kaple in iz Celovca. Obhod se je zaključil z zborovanjem na trgu. Popoldne so se vršile športne prireditve pri delavskem domu, kjer je nastopilo okoli 250 del. telovadcev. Okoli telovadiša je vihralo vse polno zastav v barvah skoraj vseh sosednih držav. Zaplapovala je tudi slovenska trobojnica, ki pa je vihrala menda samo malo preko ene ure in je morala biti nato odstranjena, zakaj, se ni izvedelo.

Sv. Lenart pri Sedmih studencih. (II. Marijanski shod.) Lepo slavnost smo obhajali na malo Gospojnico. Iz Brnce, Podkloštra, Loč, Štebna in Vrat so prišle procesije počastiti Mater božjo pri Sedmih studencih. Veličastna je bila skupna procesija iz farne cerkve k Naši Gospi. Vseh udeležencev se je naštelo okrog 2000. Bilo bi jih še veliko več, da ne bi v nedeljo deževalo in na praznik ne bilo tako oblačno. Zlasti iz Zilske doline bi jih prišlo mnogo več. V vznešenih besedah so proslavljali Mater božjo govorniki: mil. gospod kanonik msgr. Podgorc kot škofov delegat, dr. Blümel in župnik Kristo Košir, ki je imel zadnjo pridigo. Škoda, da je ravno med pridigo škofovega poslanca naenkrat vtil hud dež, tako, da se slavnostna maša ni mogla opraviti na prostem. Po maši se je nam solnce zopet smejalo, menda je nas Mati božja radi tega poklicala v cerkev, da bi bili tam bolj zbrani. Dom. pevski zbor, pomnožen z vrlim štebenjskim, je prepeval lepe Marijine pesmi. Posebno pohvalo pa zaslužijo dekleta, ki so obilno in okusno okinčale obe cerkvi in oltar na prostem. Štirje lepi slavoloki so kazali pot k Mariji.

Bistrica pri Pliberku. (Čudovita najdba.) In poromali bomo na goro Peco... Naj zvedo tudi cenj. čitatelji tega lista, kaj vse čudovitega ima naša planina na sebi. Našlo se je pretekli teden par sto metrov od vrha neko človeško truplo, toda samo okostje—skelet. Sodi se, da je bil pred časom izvršen samomor. Razločile so se vse kosti, našel se je tudi revolver ter vse kosti nekdanje nesrečne roke, ki je držala še za revolver. Poleg tega nesrečnega človeka je ležal tudi odprt nož, čevlji, svinčnik, klobuk, potem cerkvena sveča in rožni venec, katerega je dotičnik še držal v zobeh. Kostni so se prenesle na šmihelsko pokopališče, kjer so se tam zagrebale. Ne ve se pa, koliko časa je ta človek ležal že tam. Sodi se, kakih deset do patnajst let, ker se od obleke ni našlo niti koščka. Nasprotno od tega so bili še čevlji prav dobro ohranjeni. Moral je biti kakšen tujec, ker da bi bil od tukaj kdo izginil, ne pomni niti en človek. Našel je kruto smrt v planini, umorjen mogoče od kakšnega divjega lovca, ali pa je izvršil to sam. Edini, ki to vè, je njegov plačnik, ki ga je že sodil.

Sele. Tudi žival se smrti boji in rada živi. V soboto 6. sept. prižene Ulrik Boblek, p. d. Gros z bratom Janezom velikega vola k mesarju Urbancu v Borovlje. Vol pa zasluži, da ga v mesnici čaka smrt in vzbudi se mu veselje do življenja in prostosti. Po tehtanju se nenadoma iztrga in zbeži. Lovili in iskali so ga, pa še le drugi dan proti večeru se jim je posrečilo ga zopet ujeti na Hrlovcu. Bil je zelo splašen in precej podivjan. Koliko teže je na svojem begu izgubil, nam ni znano.

Žitara vas. (Razno.) Na zahtevo višjih oblasti se je moral letos popraviti cerkveni stolp. Popravila se je streha, ki je bila res nujno potrebna popravila in popravit in pobelil se je zvonik, ki ina sedaj res lepo lice. — Kakor se govori, se bo dala tudi naša šola povečati, ker ne zadošča za visoko število otrok. Pričakuje se sicer za to zidavo večje podpore, ako pa se ta ne bi dobila, tedaj pa gorje ubogemu davkoplačevalcu. — Pretekli teden je konj udaril v trebuh posestnika p. d. Topora v Žitari vasi. Poškodba je opasna, toda upanje je, da bo mož okreval, ker menda ni zadobil pri udarcu notranjih poškodb.

Inserirajte v Koroškem Slovencu!

Drobne koroške novice. V nekem listu čitamo: Več narodnega ponosa! Te besede naslavljamo na one, ki v medsebojnem občevanju često pozabijo, kdo in kaj so. Tem moramo ponovno povedati, da je prvi in najkrepkejši izraz narodnega ponosa materni jezik. Nam Slovencem se ni treba svojega jezika prav nič sramovati, se ga izogibati ali zatajevati, ker je tako lep in blagodoneč, kakor je nedosegljivo lepa naša narodna pesem. Torej ona pesem, ki si jo je sam narodn skoval ravno tako, kakor ki je ustvaril in ohranil naše lepe besede. — 6. t. m. je bilo na Koroškem 1502 podpiranih brezposelnih. — Ker je trgovec in gostilničar Seifritz iz Globasnice s vojim tovornim avtom zvrnil kriparice, ki jih je s preveliko brzino peljal 23. januarja nazaj domov in je bila ena ženska ranjena, je bil obsojen na en mesec strogega zapora pogojno. — Ameriško poslanstvo na Dunaju poroča, da je nakazal washingtonski kongres en in pol milijona dolarjev kot kupnino za Gutenbergovo biblijo v treh zvezkih na pergamentu, ki je bila doslej lastnina samostana v Št. Pavlu v Labudski dolini. Vlada je dala svoje dovoljenje za kupčijo, ker ima naša država še vedno 3 izvode iste knjige in se nahaja najlepši izmed njih v dunajski državni knjižnici. — Pisec sobotnih pisem v „K. Tagblattu“ pravi, da okrog 10. oktobra ne bo hodil poslušat slavnostnih govorov, ker itak že vse ve. Tudi mi vemo vse in jih ne bomo šli poslušati, ker se bo premlevala itak samo prazna slama, ker se ne more o čem drugem govoriti nego o tem, kar smo slišali že stokrat.

Pravilno izkoriščanje krme. Gospodarstvenost pri krmljenju lastnih krmil je odvisna od primernega priplavljanja istih. Za pitanje bo treba kuhati krompir s paro. Pri navadnem kuhanju preide veliko hranilnih snovi v vodo, ki se odtoči. Zato ima samo kuhanje v pari pravi pomen. V to svrhu se uporablja Dahlia-parilnik, ki je vsled svoje izdelave poraben vsestransko. Tako služi za parenje rezanice, plev, žitnih plodov, lupin, služi kot pralni stroj za perilo, za vkuhanje zelenjav in sadežev in steriliziranje pločevinaste posode, mlečne posode orodja za čebelarstvo, za kuhanje masla, vode, n. pr. v domači mesariji, soka in močnika, za izparivanje sodov in ročk in končno tudi za kopalno peč. Z eno besedo: Dahlia-parilnik je idealno orodje, ki ga mora imeti vsak kmetovalec. 135.

DRUŠTVENI VESTNIK

Suha. (Igra.) V nedeljo dne 7. t. m. popoldne je zavladalo v mirni vasi na Suhi živahno gibanje. Majhne in večje skupine ljudi so vrele proti prostornemu grajskemu skednju, kjer so fantje pripravili oder, ki so ga naša skrbna dekleta lepo okinčala z vencii. Čeravno nimamo primerne prostora, se naši fantje kljub temu ríso ustrašili trudapolnega dela, temveč so pogumno premagali vse ovire ter nam nudili v lepi, kratkočasni igri „Tríje tički“ mnogo zabave in razvedrila. Vzlic obilnemu poletnemu delu so se igralci še dosti dobro pripravili. — Krčmar je pokazal, da mu je znan nastop gostilničarje. Lepo mu je stala tudi majhna čepica, samo malo preslok je bil po postavi. Pod predpasnik bi si bil še lahko del Špelin vzglavnik. Prvi tiček, krojač, je nastopal v začetku preveč strahopetno ter se tudi prepogosto oziral na šepetalca. Seveda, uk še takšnim tičkom nikdar ni hotel ugajati! Dejansko je pa pokazal, da je svoji vlogi kos. Nepotrebno se mi je zdelo počasno zategovanje besede nekaterih igralcev, ki je bilo preveč podobno navadnemu zlogovanju. Tako zviti in spretni tički morajo z besedo pogumno in litre na dan ter ne smejo biti popolnoma vezani na suferija. Ob tej priložnosti bi tudi pripomnil, da naj šepetalec drugič v slučaju, da pridejo spet klobase na mizo, ohrani hladnokrvnost. Pri kos lu je drugi tič, t. j. urar, pokazal, da v resnici ni tako lačen, ampak da mu je več do smeha, vidoč namreč, s kakšnim tekom zauživa golaš njegov drug, kateremu se je res poznalo, da se je z dolgim postom pripravil na igro. Sedaj pa pridem na piskroveza. Živei ti naš lončar, da bi nam še dolgo vezal piskre in še dalje kazal svojo obilno zmožnost v igralskih vlogah! Res spretno si sukal lonce med kolena in dobro si znal nagniti steklenico, kakor je šega in navada pri čičih. Upamo, da boš še večkrat nastopil ter nam nudil še mnogo kratkočasnih ur. Kar se

tiče uprave, je bilo vse v redu razun Špeline obleke. Njen soprog je bil oblečen preprosto, škoro starodavno. Nosil je površnik s kožuhom. Žena pa je imela nasprotno letno obleko v finem modernem kroju. To dvojce se ni prav ujemalo. Nazadnje si še dovolim suškim igralcem predlagati, da dajo v bodoče vlogo orožnika fantu, ki je že nosil vojaško suknjo, da bo znal bolje salutirati. Na to ste to pot pač pozabili! Pravemu značaju ste pa dali vlogo sodnika, ki je po svojem nastopu pokazal, da je drži njegovih škriccev res mesni prah. Isto velja tudi za ostale, osobito za sodnega pisarja. Gotovo ne boste hudi, fantje suški, če vas danes poprosim še eno, namreč, da boste prihodnjič kot slovenski igralci opustili nemške opazke in klice tako n. pr.: „20 Minuten Rast!“, namesto 20 minut odmora. Če boste storili to, bo vaš ugled še bolj zrastel in spoštovanje do vas se bo v naših preprostih krogih še bolj dvignilo. Spoštovali in ljubili vas bomo kot izborne igralce, kot pametne fante, ki rajši nudijo kmetiškemu ljudstvu preprosto razvedrilo v obliki nedolžne igre, kakor da bi popivali po plesih ter si kvarili tam svojo duševno in telesno rast. V eni točki smo pa vsi Sušani enakega mnenja: lahko namreč trdimo, da je ta igra dosegla pravi višek na suškem igralskem odru in da so vsi igralci storili svojo dolžnost. Posebno pohvalo izrekamo fantom za lepo petje, ki je ugajalo vsem. Prvič smo slišali to pri nas in upamo, da ni bilo zadnjič. Če smo pri tej priložnosti koga preostro ocenili, se je to zgodilo samo vam, dragi fantje, na ljubo. Želimo namreč, da bi se naš oder še bolj izpopolnil in da bi tudi drugim župnijam mogli pokazati, kaj zmore suška mladina. Bog vas torej živi, suški igralci, in pristrčna hvala za lepo prireditev! Torej, fantje in dekleta od Suhe, pogum velja!

Loče ob Baškem jezeru. Na nedeljo pred malo Gospojnico smo v veliki Ročičnikovi dvorani, ki je bila polna domačih ljudi iz Loč in Pečnice (nekaj gostov je bilo tudi iz Brnce in Štebna) uživali izredno lepe ure. Poslušali smo logaveške in bilčovške pevce, ki so nam podali dragocen venec domačih narodnih pesmi. To vam je izurjen zbor! Gospod pevovodja Kernjak obvlada svojo mnogoštevilno četo popolnoma. In vsi zopet obvladajo melodijo in besedilo na pamet, v posnemanje vsem pevskim zborom! Toda, kaj bi hvalili mi, soj so že od bolj merodajne strokovne strani želi čisto drugačno priznanje in pohvalo! In pa pesmi same! Tudi tuje pesmi so lepe, a v teh pesmih smo spoznali svoje prednike in svojo domačijo: tuje pesmi so presajene iz tuje zemlje k nam in zato ostanejo tuje, a te pesmi, ki smo jih slišali, so vzrasle iz naše zemlje in zato se čudimo pri njih glasu zopet enkrat domače. Ohranimo v častnem spominu lepe pesmi naših prednikov, ko so mogli še nemoteno živeti in prepevati po svoji, in ne po tuji volji, saj je to edino, kar nas še danes spominja, da smo bili enkrat lastniki te zemlje!

Loče pri Beljaku—Zahomc. (Gostovanje loških igralcev z igro „Miklova Zala“.) V nedeljo dne 21. septembra gostujejo loški igralci v društveni dvorani gostilne pri Hrepcu v Zahomcu z igro „Miklova Zala“. Pričetek je točno ob treh popoldne. Društveni odbor se nada, da se bodo te domače naše igre udeležili Zilani prav mnogoštevilno.

RAZNE VESTI

Drobne vesti. Avstrija: Na Dunaju so se v preteklem šolskem letu preiskale 1192 šolarjem oči. Ugotovilo se je, da jih samo 11 odstotkov pravilno vidi. — Zvezne železnice so imele v juliju 1930 22 milijonov primanjkljaja. — Kunschak, vodja dunajskega katoliškega delavstva, se je 11. t. m. pri avtomobilski vožnji ponesrečil. Prepeljan je bil v bolnico. — Amerika: Ameriški rdeči križ sporoča, da je orkan v Santo Domingo zahteval 5000 mrtvih, 2500 ranjenih in 4700 popolnoma porušenih domov. — V New Yorku so usmrtili največjega morilca sveta, Karla Panzrama, ki je umoril 23 oseb. — Ostale države: Jugoslovanska vojska je dobila 6. t. m. nove enotne zastave. Srbski polki so imeli doslej še stare zastave iz časa turško-avstrijske vojne 1788—1790. — V pi-rejski luki na Grškem je vrgel nekdo gorečo

cigareto v morje, ki je takoj pričelo goreti, ker je plavala na površju cela plast petroleja in olja. Zgorelo je 16 ladij, 12 oseb je prišlo ob življenje in 10 je bilo opečenih. — V vasi Pojani tik Črnovic na Romunskem je skupina kmetov lovila ribe. V ta namen so se poslužili granate, s katero so hoteli ribe v vodi pobiti. Toda granata je eksplodirala in ubila 4 kmete, ki jih je popolnoma razmesarila. — V neki koči v vasi blizu Napulja v Italiji je izbruhnil požar, ki je upepelil kočo. V njej je bilo 6 ljudi, ki so vsi zgoreli. — Nemška državna pošta namerava uvesti telefonske aparate, ki bodo sami zapisali vsak razgovor. Ako onega, ki ima telefon v hiši, slučajno ne bo doma, bo našel, ki se vrne, vse zapisano, kar mu je hotel povedati prijatelj. Poizkusi s tem aparatom so se dobro obnesli. — Ognjenik Stromboli v Italiji je začel dne 11. t. m. bruhati. Erupcija je raznesla vrh ognjenika. Daleč naokrog so padali celi kupi razbeljenega kamenja in pepela, kar je povzročilo v okolici silne požare. Tok lave je dosegel vas San Bartolo, kjer je mnogo človeških žrtev. Istočasno je bil potres na Liparskih otokih, kjer je napravil veliko škodo. — Računski dvor je ugotovil, da je napravilo zvezno gospodarstvo v prvem letošnjem polletju 2,38 milijona primanjkljaja. Doslej so se izkazovali še vedno prebitki. Gg. ministri pa so se varali tudi pri davku na pivo, ki so ga zvišali s 1. avgustom, da zberejo denar za pomoč kmetijstvu. Pivovarne na Dunaju in v okolici so v letošnjem avgustu producirale 62.000 hektolitrov manj piva nego v avgustu lanskega leta. Vsled tega se je zmanjšal dohodek zveze in dežele pri davku na pivo za 1.400.000 S. Ali bo na ta način mogoče spraviti skupaj 96 milijonov S za pomoč kmetijstvu?

Suhe gobe (jurčke ali kravjake)

kupuje trgovina z mešaním blagom

F. Mory
v Sinči vasi.

132

Družinsko stanovanje

se takoj odda v najem, oddaljeno četrt ure od Vrbe.
Poizvedbe v upravi lista.

140

Smolovo žganje (pristen domač pridelek) prodaja
Valentin Kropivnik, Bilčovo, pošta
Feistritz/Rosentale.

133

V a b i l o .

Izobraževalno in pevsko društvo »Zvezda« v Hodišah priredi v nedeljo, 21. sept. v Društ. domu lepo igro:

»Z lastovkami«

Začetek točno ob pol 3. uri popoldne.
Sodeluje pevski zbor. — K obilni udeležbi vabi:

O d b o r .

137

Kupim manjše posestvo, kjer se lahko redi dve
kravi, v bližini prometnega kroja. Ponudbe je poslati na naslov
Tomo Kupper, Post Völkermarkt.

138

V A B I L O .

Igralci izob. društva v Globasnici bodo uprizorili na dan Rozalskega žeganja, dne 28. septembra t. l. ob 3. uri pop. (točno) pri Šoštarju veselo, prvokrat na ljudskem odru igrano igro:

»Utoplencia«

Komur je pri srcu pošteno razvedrilo in se hoče pošteno nasmeljati, ta naj poseti tokrat Globasnico.

139

Obilne udeležbe pričakuje o d b o r .